

VOYCHUN O. V. The problem of the development of civil activity for the future teacher by the student's self-government methods.

In the article were analyzed such meanings like: "activities", "nationality", and "nationality activities". One of the ways to upbringing a nationality activities of the future teacher is a taking part in the student's self-government. From the analys of activity witch is given by psychologists are made two conclusions: at first, the activity of personality has no sense beyond society; at second, level of persons development is determined by the level of one's active activity. On the foundation of observation of experience of famous (well-known) teacher A. Makarenko in development of social activity of personality in the way of organization of self-government there are formed some principles, witch are also topical in the organization of modern system of students self-government: availability of compound sosialy usufull activity, team's responsibility and self-responsibility of everyone in front of others about erranded thing. Let's look through two aspect of self-government of students: psychologystyc and social. There are formed definitions of student's self-government: there are democratic way of student's life organizations.

Keywords: activities, nationality, nationality activities, student's self-government.

УДК 37.015.3

**Галай О. П.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова**

ПРОЕКТНА РОБОТА ЯК СУЧАСНА ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ

У статті досліджено сутність, форми і методи застосування проектної работ. Її роль у навчально-виховному процесі та значення у формуванні особистості студентів.

Ключові слова: проектна робота, технологія навчання, самостійна робота.

Сучасне суспільство вимагає від майбутніх спеціалістів високого рівня знань, уміння самостійно їх набувати і застосовувати на практиці. Освітня система повинна забезпечувати досягнення таких результатів, які відповідають цілям розвитку особистості та сучасним вимогам суспільства. Для того, щоб посісти гідне місце в сучасному суспільстві, особистість має бути компетентною в різних сферах діяльності. Тому освіта повинна допомогти випускникам відчувати себе впевненими і конкурентоспроможними на ринку праці, уміти адаптуватися до соціальних змін і криз у суспільстві, бачити та формулювати проблему, знаходити шляхи її раціонального вирішення, бути психологічно стійкими, комунікабельними, уміти працювати в колективі, у різних галузях, різних ситуаціях, розвивати здатність до самоорганізації та самовдосконалення, підвищувати свій культурний рівень.

Це все потребує пошуку нових форм і методів організації навчально-виховного процесу, які б забезпечили формування високого рівня знань,

навичок дослідницької і пізнавальної діяльності, здатності самостійно і грамотно працювати й приймати рішення, які сприяли б розвитку кожного студента як творчої, здатної до практичної роботи, всебічно розвиненої особистості, розвивали здатність до самостійного та критичного мислення.

Саме тому перед сучасним викладачем постає питання забезпечення ефективності навчально-виховного процесу, який би розкривав творчий потенціал особистості, спонукав до самостійного пошуку, сприяв розширенню кругозору, забезпечував зв'язок навчання з життям та використання знань з різних предметів на практиці. Це можливо за умови, якщо викладач знаходить найефективніші методи досягнення мети навчання, змінюючи підхід до самого навчання, застосовуючи певні технології навчання, які сприяють виконанню завдань сучасної освіти [4, с. 14].

Технологія навчання – це комплексна інтегративна система, до якої належать упорядковані операції та дії, що забезпечують педагогічне спрямування, змістовні процесуальні аспекти, створені задля засвоєння знань, набуття професійних умінь, процес формування особистісних якостей студентів, заданих цілями навчання. Технологія навчання передбачає управління процесом навчання і включає в себе два взаємозалежних процеси: організацію діяльності учнів та контроль цієї діяльності [6, с. 285].

Оскільки на сьогодні найефективнішими є інтерактивні технології навчання, то метод проектів найкраще відповідає цілям, які стоять перед сучасною освітою. Проектування, зазначає Н. П. Сибірська, являє собою діяльність із створення образу майбутнього, гаданого явища. Воно є одним із аспектів творчості людини й базується на плануванні, прогнозуванні, прийнятті рішень, розробці, науковому дослідженні [5, с. 344].

Метод проектів – педагогічна технологія, зорієнтована не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування і набуття нових (часто шляхом самоосвіти). Активне включення учнів у зміст тих або інших проектів дає можливість засвоїти нові способи людської діяльності в соціокультурному середовищі. Проектна методика як нова педагогічна особистісноорієнтована технологія базується на основних засадах гуманістичного підходу в освіті:

- особливій увазі до індивідуальності людини, особи;
- чіткості, орієнтації на свідомий розвиток критичного мислення молоді.

Виходячи з понять технології навчання і проектування, Е. С. Полат розглядає проектну методику як сукупність пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю, що становлять дидактичний засіб активізації пізнавальної діяльності, розвитку креативності і водночас формування певних особистісних якостей у процесі створення конкретного продукту [4, с. 67].

Навчальне проектування не є принципово новою технологією. Метод

проектів виник у 20-ті роки минулого століття у США. Спершу його називали “методом проблем” і розвивався він у межах гуманістичного напрямку у філософії та освіті, в педагогічних поглядах та експериментальній роботі Джона Дьюї. У ньому містилися ідеї побудови навчання на активній основі, через доцільну діяльність учня, у співвідношенні з його особистим інтересом, пов’язаним саме з цими знаннями [2, с. 91].

Надзвичайно важливо було показати дитині її особисту зацікавленість у здобутті цих знань, де і яким чином вони можуть їй знадобитись у житті.

Проблема мусить бути з реального життя, знайома і значуща для дитини. Для її розв’язання дитині необхідні здобуті знання або ті, що їй належить здобути. В. Х. Кілпатрик вдосконалив систему роботи над проектами. Під проектом у той час мався на увазі цільовий акт діяльності, в основі якого лежить інтерес дитини. За В. Х. Кілпатриком проекти поділяються на:

- створюваний (продуктивний) проект, пов’язаний з трудовою діяльністю – підготовкою макета, конструкторською діяльністю тощо;

- споживчий (його метою є споживання у найширшому розумінні, включаючи розваги), підготовка екскурсій розробка й надання певних послуг;

- проект розв’язання проблеми (науково-дослідницький проект);

- дослідження, фізико-математичні проекти, технічні проекти, проекти розв’язання історичних або літературних проблем (які, як правило, поєднуються з дискусійними формами роботи) тощо;

- проект-вправа (проекти навчання і тренування для оволодіння певними необхідними для здобуття знань навичками) [1, с. 12].

Ідеї проектного навчання в Росії виникли практично паралельно з розробками американських учених. У 1905 році під керівництвом російського педагога С. Т. Шацького було організовано невелику групу працівників, які намагалися активно запровадити проектні методи у практику викладання. Пізніше, вже за радянської влади, ідеї проектування почали широко використовувати і включати в навчально-виховний процес. Значну увагу методу проектів приділяли У. Петрова, М. К. Крупська, професор Б. В. Ігнат’єв, В. М. Шульгін, М. В. Крупенина. Але, на жаль, недостатньо продумано й послідовно, через що метод проектів було засуджено і заборонено. У школах США, Великої Британії, Бельгії, Ізраїлю, Фінляндії, Німеччини, Італії, Нідерландів ідеї гуманістичного підходу Дж. Дьюї набули більшого поширення і популярності завдяки раціональному поєднанню теоретичних і практичних знань.

На сучасному етапі розвитком проектною методикою займалися І. Л. Бім, А. В. Зимова, О. М. Моїсеєва, Е. С. Полат, І. Чечель, П. Я. Гальперін, А. В. Запорожець, А. А. Леонт’єв, Д. Б. Ельконін.

Дослідження показали, що використання проектної роботи досі поступається застосуванню традиційного підходу у процесі навчання. Це пов'язано з недостатньою інформованістю викладачів про специфіку використання цього альтернативного підходу в процесі навчання і навіть існуючими труднощами використання проектної методики з боку студентів: недостатня спроможність до самостійного, критичного мислення, самоорганізації і самонавчання. Тому організація проектної роботи вимагає передусім дослідження основних теоретичних і практичних основ використання проектної методики в процесі навчання та усунення виникаючих труднощів. Тому мета і завдання цієї статті полягають у розкритті значення проектної роботи в навчально-виховному процесі та визначенні її ролі у формуванні особистості студентів.

Організація самостійної роботи студентів завжди залишається одним з актуальних питань. Протягом навчання їм необхідно засвоїти необхідний навчальний матеріал, відтворити його на заліку чи іспиті. Завдання викладача полягає в тому, щоб передати знання, уміння й навички зі свого предмета. Але студентам необхідно не просто володіти певною інформацією, а й уміти застосовувати її на практиці, аналізувати її і робити необхідні висновки. Інформація є цінною лише в процесі її застосування. Проектна методика орієнтована перш за все на самостійну діяльність: індивідуальну, парну або групову. В основі сучасного розуміння проектної методики лежить використання широкого спектра проблемних, дослідницьких, пошукових методів, орієнтованих чітко на реальний практичний результат, значимий для студента, з одного боку, з іншого – розробка проблеми цілісно, з урахуванням різних факторів і умов її вирішення, і реалізації результатів [7, с. 4].

Для такого результату необхідно навчити студентів самостійно мислити, знаходити і вирішувати проблеми, залучаючи для виконання цієї мети знання з різних галузей, здатність прогнозувати результати і можливі наслідки різних варіантів розв'язання, уміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки [8, с. 11].

Навчальний проект – це творча, дослідницька, навчальна чи пізнавальна діяльність студентів, котрі мають спільну мету, застосовують однакові засоби і методи діяльності, спрямовані на досягнення спільного реального результату, потрібного для розв'язання проблеми. Проектна робота завжди орієнтована на самостійну активно-пізнавальну практичну діяльність студентів під час вирішення особистісно-значимої проблеми, у процесі якої відкриваються основні закономірності наукової теорії та її глибоке засвоєння. У процесі проектної діяльності студенти набувають такі вміння:

– самостійно планувати свою роботу, передбачаючи заздалегідь

можливі результати;

- використовувати й обробляти різноманітні джерела інформації;
- збирати необхідний матеріал;
- аналізувати й зіставляти факти, аргументувати свою думку;
- приймати рішення;
- установлювати соціальні контакти (розподіляти обов'язки, взаємодіяти один з одним);
- створювати “кінцевий продукт” – матеріальні носії проектної діяльності;
- представляти створене перед аудиторією, оцінювати себе та інших.

Велику роль у будь-якій навчальній діяльності відіграє мотивація. До важливих чинників, що сприяють формуванню внутрішньої мотивації до самостійної діяльності в процесі виконання проекту слід віднести:

- зв'язок основної ідеї проекту з життям; мета проекту повинна бути завжди пов'язана зі створенням конкретного продукту чи вирішенням певних важливих проблем та завдань, які можуть бути реалізовані в реальному житті в процесі практичної діяльності;

- наявність інтересу до самого проекту, його проблематики та завдань з боку кожного з учасників, що є дуже важливим для підвищення ефективності роботи під час виконання проекту;

- зміна функції викладача від лідера до координатора та консультанта, що дає змогу студентам отримати певну автономію і самостійність у виконанні поставлених перед ними завдань та сприяє формуванню самостійного мислення. Викладач забезпечує сприятливі умови для реалізації проекту, може виступати у ролі експерта з певних знань, здійснює оцінку діяльності студентів, але саме в процесі проектної діяльності відповідальність за виконання роботи лягає на студента, як на окрему особистість і як на члена проектної групи, студенти, а не викладач визначають, яким має бути проект, в якій формі відбудеться його презентація [8, с. 15].

Існує кілька класифікацій проектів. За кількістю учасників проекти поділяються на особисті, парні та групові, за видом діяльності – на дослідницькі, творчі, рольові, інформаційні, за тривалістю проведення – на короткодючі (розробляються протягом одного чи кількох занять), середньої тривалості (від тижня до місяця), довготривалі (кілька місяців).

Основними етапами реалізації проекту є:

1. Вибір напрямку і назви проекту.
2. Визначення мети і завдань проекту, його актуальності, методів проведення, етапів реалізації проекту (в тому числі часових), визначення обов'язків учасників, бюджету.
3. Безпосередня реалізація проекту, виконання поставлених на

підготовчому етапі завдань.

4. Презентація проекту.

5. Оцінка і самооцінка, обговорення результатів проекту, висновки.

Але відповідно до форми, кожен із видів проекту має свої завдання та певні особливості.

Дослідницькі проекти вимагають чітко визначеної структури і досконалої попередньої роботи. Необхідне попереднє визначення мети, завдань і об'єкта проекту, аргументація актуальності дослідження, виділення методів дослідження, висування гіпотези і накреслення шляхів розв'язання проблеми.

Метою інформаційних проектів є збирання інформації про який-небудь об'єкт чи явище. У ході проекту учасники ознайомлюються із зібраною інформацією, аналізують її та узагальнюють. Відповідно до цього структуру такого проекту можна визначити так: визначення мети проекту, його актуальності, методів збору інформації (літературні джерела, засоби масової інформації, анкетування, інтерв'ю), обробка отриманої інформації (аналіз, узагальнення, зіставлення з раніше відомими фактами, висновки), результат (доповідь, стаття, реферат), презентація (публікація, обговорення тем конференції). Такі проекти можуть бути частиною дослідницьких проектів.

Творчі проекти не обов'язково мають визначену детальну структуру і сплановану діяльність студентів. Заплановані результати і форма їх представлення визначаються заздалегідь, але сам зміст проекту може змінюватись у процесі діяльності. Результатом такого проекту може бути випуск газети чи журналу, зйомка відеофільму, проведення свята.

У ході ігрових проектів учасники отримують певні ролі, які визначаються відповідно до змісту і характеру проекту. Це можуть бути як реальні особистості, так і вигадані чи літературні персонажі. Під час реалізації проекту імітуються стосунки дійових осіб, створюються різноманітні ситуації, що потребують їх швидкого і спонтанного вирішення.

Виходячи з вищесказаного, при виборі форми проекту необхідно враховувати певні типологічні ознаки: домінуючий у проекті метод чи вид діяльності (дослідницький, творчий, рольовий і т.д.); предметно-змістовна область (монопроект чи міжпредметний проект); характер координації проекту (відкрита чи прихована, телекомунікаційні проекти); характер контактів (внутрішній, регіональний чи міжнародний); кількість учасників проекту; тривалість проекту.

Таким чином, суть проектної технології – стимулювати інтерес студентів до певних проблем, що передбачають володіння визначеною сумою знань, та через проектну діяльність, яка передбачає розв'язання однієї або цілої низки проблем, показати практичне застосування наданих

знань і цим самим спонукати студентів до самостійної роботи, здатності до самостійного, самокритичного мислення. Проектна технологія надає можливість для здійснення студентами вільного й свідомого вибору ідей, норм, цінностей, моделей поведінки, рішень тощо.

Використана література:

1. *Джонс Дж. К.* Методы проектирования : пер. с англ. – 2-е изд., доп. – М. : Мир, 1986. – 326 с.
2. *Круглова О. С.* Технология проектного обучения / О. С. Круглова // Завуч. – 1999. – № 6. – С. 90-94.
3. *Полат Е. С.* Метод проектов под час уроків іноземних мов / Е. С. Полат // Іноземні мови у шкільництві. – 2000. – № 2. – С. 3-10.
4. *Полат Е. С.* Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : учеб. пособие для студентов пед. вузов и системы повышения квалификации пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров. – М. : Академия, 2000. – 272 с.
5. *Сибірська Н. П.* Проектування педагогічних технологій / Н. П. Сибірська // Енциклопедія професійної освіти в 3 т. – М., 1999. – Т. 2. – С. 344-345.
6. *Чернілевський Д. В.* Технологія навчання дітей і її вибір / Д. В. Чернілевський // Енциклопедія професійної освіти в 3 т. – М., 1999. – Т. 2. – С. 248-249.
7. *Чечель І.* Метод проектів: суб'єктивна і об'єктивна оцінка результатів / І. Чечель // Директор школи. – 1998. – № 4. – С. 3-10.

ГАЛАЙ О. П. Проектная работа как современная технология обучения.

В статье рассматриваются сущность, формы и методы применения проектной работы. Ее роль в учебно-воспитательном процессе и значение при формировании личности студентов.

Ключевые слова: проектная работа, технология обучения, самостоятельная работа.

HALAI O. P. Project work as modern technology of teaching.

The essence, forms and methods of use of designed work in educational process; its importance for forming of students' personality are considered in the article.

Keywords: designed work, training technology, independent work.

УДК 378.37: 371.59

**Галєєва А. П., Бондарчук А. А.
Миколаївський національний аграрний університет**

**СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ
В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ
У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ**

У статті розглядаються питання студентського самоврядування в Миколаївському національному аграрному університеті, виявлено його основні засади та шляхи удосконалення, які є визначальними у формуванні національної свідомості студентів, патріотичному вихованні, розумінні громадянського обов'язку, формуванні та реалізації молодіжної та освітньої політики.